Nr. 54.
3. nóv.

Lög

um

stofnun brunabótafjelags Íslands.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur, Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: að Vjer samkvæmt 9. gr. laga 3. nóvember 1915 um breytingu á lögum nr. 58, 22. nóv. 1907, um stofnun brunabótafjelags Íslands, höfum látið færa breytingar þær, sem ákveðnar eru í fyrnefndum lögum 3. nóvember 1915, inn í meginmál laganna frá 22. nóv. 1907 og gefum þau hjermeð út sem:

Lög um stofnun brunabótafjelags Íslands.

Verksvið fjelagsins.

1. gr.

Landsstjórnin gengst fyrir því, að á stofn sje sett brunabótafjelag með gagnkvæmri ábyrgð. Fjelagið nefnist brunabótafjelag Íslands. Það tekur að sjer brunabótatrygging á húseignum á Íslandi utan Reykjavíkur, sem eigi eru tryggingarskyldar í brunabótasjóði, stofnuðum eptir lögum nr. 26, 20. oktbr. 1905.

Enn fremur getur fjelagið tryggt lausafje á Íslandi gegn eldsvoða, þó þannig, að samanlögð vátryggingarupphæð lausafjár, sem trygð er í fjelaginn, nemi aldrei meira en $^1/_3$ af samanlagðri vátryggingarupphæð húsa í fjelaginu, og að engin ein vátryggingarupphæð lausafjár nemi meira en 6 þúsund krónum.

Stjórnarráðið semur reglugjörð fyrir fjelagið, ákveður flokkunarreglur, iðgjöld og tryggingarskilyrði, og setur yfir höfuð allar nánari reglur um starfrækslu fjelagsins, þó svo, að gætt sje ákvæða þeirra, er hjer fara á eptir.

2. gr.

Fjelagið er gagnkvæmilegt brunabótafjelag með ábyrgð landssjóðs fyrir allt að 800,000 kr., og tekur að sjer:

A. Trygging á $^5/_6$ hlutum verðs með hluttöku sveitarfjelaga í eldsvoðaábyrgðinni:
   1) á húseignum í kaupstöðum utan Reykjavíkur og í kauptúnum með 300 íbúum eða fleirum.
   2) á lausafje í kaupstöðum þeim og kauptúnum, er getið er í tölulið 1, og í Reykjavík.

B. Trygging á $^2/_3$ tjóns af eldsvoða á lausafje og á húseignum þeim utan Reykjavíkur, sem ekki verða tryggðar eptir staflið A með hluttekning sveitarfjelags, og eigi eru heldur tryggingarskyldar í brunabótasjóði, er hreppur hefur stofnað.

3. gr.

Í kaupstöðum þeim og kauptúnum, sem um er rætt í 2. gr. A., skulu allar húseignir, hvort sem þær eru eign einstakra manna, fjelaga eða hins opinbera, að undanskildum húseignum landssjóðs, vátryggðar fyrir eldsvoða í brunabótafjelagi landsins.

4. gr.

Á þeim stöðum, er vátryggingarskylda á húseignum gildir samkvæmt 3. gr., hvort sem eru kaupstaðir eða kauptún, eiga menn rjett á að fá tryggt í brunabótafjelaginu allskonar lausafje, þar með taldar verzlunarvörur, og sömuleiðis skip og báta á landi eða í höfn, með takmörkunum þeim, er felast í 2. málsgrein 1. greinar, þangað til endurtrygging fæst samkvæmt 6. grein.

5. gr.

Eigendur húsa þeirra og lausafjár, sem fjelagið tryggir að $^5/_6$ hlutum samkvæmt 2. gr. A., skulu sjálfir bera ábyrgð á þeim $^1/_6$, sem fjelagið tekur ekki í ábyrgð, og er bannað að vátryggja þann hluta fyrir eldsvoða í nokkurri stofnum innan lands eða utan.

6. gr.

Ef endurtrygging fæst með viðunanlegum kjörum, að dómi Stjórnarráðsins og fjelagsstjórnarinnar, skal fjelagið endurtryggja hjá öðrum brunabótafjelögum það sem einstakar vátryggingar, er fjelagið tekur að sjer, eru hærri en hjer segir:

A. með hluttöku sveitarfjelags í ábyrgðinni, trygging á húsi eða húsaþyrpingu í sameiginlegri brunabættu 10,000 kr. og lausafjártrygging 6,000 kr.

B. án hluttöku sveitarfjelags í ábyrgðinni, trygging á húseign 7,500 kr. og lausafjártrygging 4,500 kr.

Trygging með hluttöku sveitarfjelags í áhættunni.

7. gr.

Öll þau hús og allt lausafje, sem fjelagið tryggir, hvort er í Reykjavík eða í kaupstöðum þeim og verzlunarstöðum, er um ræðir í 2. gr. A., skal hlutaðeigandi sveitarfjelag ábyrgjast að $^1/_5$ hluta ábyrgðarinnar ($^1/_6$ hluta verðs), þó skal það engan þátt taka í þeim hluta ábyrgðarinnar, sem endurtryggður kann að verða, og þá ekki í meira en 10,000 kr. af hverri hústrygging og 6,000 kr. af hverri lausafjártrygging.

Hverju sveitarfjelagi skal færður til tekna hluti af iðgjaldinu að rjettri tiltölu við áhættu þess. Þenna hluta iðgjaldanna, ásamt vöxtum, skal fjelagið geyma og fara með sem iðgjaldasjóð, er sveitarfjelagið á, og ekki má af taka, nema til greiðslu þess, er á sveitarfjelagið kann að koma af brunabótum.

8. gr.

Ef brennur, greiðir fjelagið allar brunabæturnar. Það sem sveitarfjelagið á að greiða, skal, svo sem til vinnst, taka af inneign þess í iðgjaldasjóði, en hrökkvi inneignin ekki til, skal greiða það, er á vantar, af sveitarsjóði innan missiris.

9. gr.

Nú hafa brunabætur verið greiddar af sveitarsjóði samkvæmt 8. gr., og skal þá sveitarstjórn jafna þeim niður á sveitarbúa á allt að 15 árum, nema upphæðin sje svo lítil, að hana megi að áliti sveitarstjórnar greiða sem önnur gjöld sveitarsjóðs án endurgjalds.

Niðurjöfnuninni skal haga svo, að brunabótum fyrir hús sje jafnað niður á allar húseignir í kaupstaðnum eða verzlunarstaðnum að undanskildum húseignum landssjóðs, eptir verði bygginga, en brunabótum fyrir lausafje skal jafnað niður á alla þá, sem gjaldskyldir eru til sveitar, eftir sömu reglum sem aukaútsvari.

Nr. 54. 3. nóv, Um öll atriði, er snerta niðurjöfnunina, getur hver gjaldandi leitað úrskurðar sýslunefndar eða bæjarstjórnar, og er sá úrskurður fullnaðarúrslit.

Stjórnarráðið getur veitt samþykki sitt til þess, að brunabætur, er sveitarsjóður verður að greiða, endurgreiðist honum að öllu eða nokkru leyti af því fje, er annars ætti að greiða í iðgjaldasjóð sveitarfjelagsins.

Trygging án hluttöku sveitarfjelags í áhættunni.

10. gr.

Fjelagið getur tekið í brunabótaábyrgð hús og lausafje annarsstaðar en í kaupstöðum þeim og verzlunarstöðum, sem eptir framanskráðum reglum taka þátt í áhættunni. Slíka ábyrgð tekur fjelagið þó ekki að sjer, nema með því einu skilyrði, að einungis $^2/_3$ af skaðanum endurgjaldist, og að sá $^1/_3$ hluti, sem ekki verður endurgoldinn, ekki sje tryggður annarsstaðar.

11. gr.

Fjelagið má ekki, nema samþykki Stjórnarráðsins komi til, taka í ábyrgð byggingar, er mundu vera tryggingarskyldar í brunabótasjóði eptir lögum 20. oktbr. 1905, ef stofnaður væri.

Almenn ákvæði.

12. gr.

Vátryggjendur í fjelaginu ábyrgjast, hver gagnvart öðrum, að fjelagið standi í skilum. Þó nær skuldbinding þessi að eins til eignar þeirrar, er vátryggð er í fjelaginu. Ábyrgðin skal ákveðin í hlutfalli við þann hluta eignarinnar, sem vátryggður er.

Skaðabóta má að eins krefjast af vátryggjendum í fjelaginu á þann hátt, að heimt sjeu inn aukaiðgjöld, er eigi sjeu hærri neitt ár, en helmingur hins árlega iðgjalds, er tiltekið er í brunabótaskírteininu.

13. gr.

Landssjóður ábyrgist með allt að 800,000 kr., að fjelagið uppfylli skyldur sínar. Geti fjelagið eigi af eigin ramleik borgað skaðabætur, er skylt er að greiða, leggur landssjóður til það, sem á vantar, þó aldrei meira, en áðurnefnda upphæð.

Ef fjelagið hefur orðið að leita aðstoðar landssjóðs til þess að greiða skaðabætur, skal styrkur sá, er það hefur þegið af landssjóði, endurgreiðast smátt og smátt, eptir því sem efni fjelagsins leyfa. Nú nemur fje það, er lagt hefur verið fram af landssjóði, meiru en 50,000 kr., og skal þá fjelagið gjöra tryggjendum að greiða aukaiðgjöld, þannig, að það, sem fram yfir er 50,000 kr., endurgjaldist landssjóði á 10 árum í seinasta lagi, ef hægt er, en ávallt skal gæta ákvæða 12. gr. um stærð aukaiðgjaldsins.

Af ábyrgðarupphæð landssjóðs má þegar afhenda fjelaginu allt að 20,000 kr. sem starfsfje. Endurborga skal þetta af gróða fjelagsins, þá er varasjóður nemur 5 % af allri þeirri upphæð, er fjelagið ábyrgist.

14. gr.

Að því er snertir lausafje, svo og húseignir aðrar en þær, sem vátryggingarskyldar eru samkvæmt 3. gr., má ganga úr fjelaginu við áramót að undan genginni uppsögn með 3 mánaða fresti, og gegn því, að vátryggjandi greiði iðgjald sitt til þess tíma,

er hann fer úr fjelaginu, og sinn hluta af skaðabótum þeim, er á hafa fallið áður, ef þær nema meiru en sjóður brunabótafjelagsins.

Enga byggingu má fella úr tryggingu fyrir þá sök, að iðgjald sje eigi greitt.

15. gr.

Fjelagið tekur eigi ábyrgð á tjóni, sem orsakast af jarðskjálpta eða ófriði, nje heldur á tjóni, sem af því leiðir, að vátryggjandi, kona hans eða nánustu erfingjar eru valdir að brunanum af ásettu ráði eða fyrir stórkostlegt hirðuleysi.

Fjelagið á auk þess rjett á að draga allt að fjórðung af brunabótunum, er vátryggjandi hefur út af eldsvoðanum verið dæmdur í sekt fyrir brot gegn brunamálalögunum, eða hann hefur gengizt undir það sjálfviljugur að greiða slíka sekt.

16. gr.

Tjón, sem eigi nemur meiru en 30 kr., verður eigi bætt, og sje það meira, skal draga þá upphæð frá brunabótunum. Ef sjerstaklega stendur á, má fjelagastjórnin þó gjöra undantekning frá þessum ákvæðum.

Ákvæði greinar þessarar gilda ekki um tjón, er stafar af ráðstöfunum til þess að hindra útbreiðslu eldsvoða, sem þegar er upp kominn.

17. gr.

Skaðabætur má eigi greiða af hendi fyr en haldin hefur verið rjettarrannsókn út af brunanum; þó má fjelagsstjórnin gjöra undantekning frá þessu, er tjónið eigi nemur meiru en 500 kr.

18. gr.

Bætur fyrir tjón á húsum má að eins greiða til þess að byggja upp á sama stað eða gjöra við hús það, er brunnið hefur, sbr. þó 19. gr.

Við húsábyrgðir er fjelaginu skylt að tryggja það, áður en brunabæturnar eru greiddar, að þeim sje varið rjettilega.

Fjelagsstjórnin, ásamt sveitarstjórn, ef sveit er hluttaki, má veita undanþágu frá fyrsta lið þessarar greinar, þó svo að 15—20 % af brunabótaupphæðinni sje þá dregið frá, nema almannahagur heimti, að vikið sje frá þessum ákvæðum.

19. gr.

Þegar eignir þær, er tryggðar eru hjá fjelaginu, eru veðsettar, nær veðrjetturinn einnig til brunabótafjárins. Glati veðsetjandi rjetti sínum til brunabótanna, á veðhafi engu að síður heimting á greiðslu þeirra, svo sem með þarf til þess að borga kröfuskuld hans með eins árs vöxtum, ef annað veð eða aðrar eignir veðsetjanda hafa eigi hrokkið til.

20. gr.

Tryggingariðgjaldið hvílir á húseignum þeim, er tryggðar eru í fjelaginu, og gengur í 2 ár fyrir öllum öðrum skuldbindingum, er á þeim liggja, nema sköttum til landssjóðs.

Öll iðgjöld til fjelagsins og virðingargjöld má heimta með lögtaki.

Um það fje, sem sveitarstjórnir jafna niður samkvæmt 9. gr., fer sem um önnur sveitargjöld.

21. gr.

Eindagi á öllum iðgjöldum skal vera 15. október. Nú eru eignir vátryggðar á öðrum tíma, og skal þá ávallt fyrsta vátryggingartímabilið teljast til 15. október þess, er næstur kemur eptir að vátryggingin byrjar, nema vátryggt sje til skemmri tíma.

Nr. 54.
3. nóv.

22. gr.

Í reglugjörð fjelagsins skulu sett nánari ákvæði um virðingar á eignum þeim, er tryggðar eru hjá fjelaginu, og á tjóni því, er á þeim kann að verða. Skylda má sveitarstjórnir til og hreppstjóra að veita fjelaginu aðstoð sína í því efni kauplaust.

Sveitarstjórnirnar í þeim sveitum, er þátt taka í áhættunni, eru yfirleitt skyldar til þess að gæta hags fjelagsins kauplaust. Enn fremur ber þeim að heimta inn iðgjöldin eptir nánari ákvæðum í reglugjörðinni.

Stjórn fjelagsins.

23. gr.

Fjelagið skal hafa heimili og varnarþing í Reykjavík, og stendur undir umsjón Stjórnarráðsins. Fjelaginu stjórnar framkvæmdarstjóri, sem skipaður er af ráðherra Íslands. Fjelagið greiðir stjórnarkostnað, þar með talin laun framkvæmdarstjóra.

Þegar sameiginlegur brunabótasjóður er stofnaður eptir lögum 20. oktbr. 1905, skal hann hafa sömu stjórn sem brunabótafjelag Íslands og vera yfirleitt í samvinnu við það, þannig, að stjórnarkostnaðurinn skiptist milli þeirra eptir ákvæði Stjórnarráðsins. Annars eru fjelagið og brunabótasjóðurinn reikningslega alveg óháð hvort öðru.

24. gr.

Áður en reglugjörð, flokkunarreglur, iðgjöld og tryggingarskilyrði eru sett, skal leita álits sveitarfjelaga þeirra, er hlut taka í ábyrgð. Þær sveitarstjórnir, er í hlut eiga, eiga rjett á að koma fram með tillögur um öll málefni fjelagsins, enda skal leita álits þeirra um öll málefni, er mjög eru mikilsverð, og þau atriði, er einkum koma þeim við.

25. gr.

Þegar fjelagið er orðið svo stórt, að ársiðgjöldin nema meiru en 75,000 kr., skal stjórnarráðið semja frumvarp til laga um breyting á stjórn þess í þá átt, að skipað sje fulltrúaráð til þess að gæta hags sveitarfjelaganna og vátryggjenda. Þegar fengnar eru umsagnir hlutaðeigandi sveitarstjórna, skal frumvarpið lagt fyrir Alþingi.

Um brunabótatrygging á eignum landssjóðs.

26. gr.

Á eignum landssjóðs — að undanteknum byggingum í Reykjavík — skal framvegis ekki fengin ábyrgð gegn eldsvoða. Í stað þess skal árlega leggja í tryggingarsjóð, er landssjóður á, svo mikið fje, að samsvari því, er hann mundi eiga að greiða í brunabótafjelagi Íslands.

Stjórn brunabótasjóðs landssjóðs skal falin brunabótafjelagi Íslands; fyrir það má veita fjelaginu þóknun, er stjórnarráðið ákveður. Að öðru leyti er enginn fjelagsskapur með brunabótafjelaginu og brunabótasjóði landssjóðs; ef síðastnefndur sjóður með vöxtum hrekkur eigi til þess að greiða tjón af eldsvoða á eignum landssjóðs, þá verður landssjóður að bera skaðann að öðru leyti.

Stjórnarráðið setur nánari reglur um þetta atriði.

Reikningar, snertandi brunabótasjóð landssjóðs, skulu árlega fylgja landsreikningnum og skulu yfirskoðunarmenn landsreikninganna einnig yfirfara þá.

Um það hvenær fjelagið taki til starfa.

27. gr.

Landsstjórnin sjer um, að lög þessi komi til framkvæmda og brunabótafjelag það, er ræðir um í lögunum, taki til starfa svo fljótt, sem verða má.

28. gr.

Brjóti vátryggjandi móti lögum þessum eða reglum þeim og skilyrðum, sem sett eru samkvæmt þeim, varðar það rjettarmissi til brunabóta eptir málavöxtum, svo sem reglugjörð nánar til tekur.

Í reglugjörð má ákveða sektir fyrir brot á ákvæðum hennar, 5—500 kr., er renni í sjóð þann, sem brotið er við.

29. gr.

Með mál út af brotum gegn lögum þessum skal farið sem almenn lögreglumál.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.